Escola

Famílies... parlem-ne

M. Jesús Comellas

L'experiència no és un error

L'experiència és un camí, un dia a dia. Cadascun dels diferents moments en què es prenen decisions i es valoren els resultats en funció de com s'havia planificat són un bon camí per aprendre. És cert que avui en dia s'està més capficat pels resultats que no pas per aquest procés i per com s'actua o com es pensa. Per això la valoració dels resultats, si no encaixen amb un patró social, s'interpreta únicament en clau d'error.

Per què es parla d'error? Doncs molt probablement perquè preval aquesta mirada externa que creu tenir la raó perquè no mira res més que el final de l'acció, el que és visible. Amb això es pretén homogeneïtzar les persones en relació amb què fan, oblidant què pensen i per què prenen una decisió. Per això se'ls procura inculcar, ja des de ben petits, que els resultats són el referent del que cal fer, i per evitar desànims hi ha un bon eslògan: "No et preocupis, que de l'error també se n'aprèn. Ara ja saps què has de fer i què no has de fer".

Però no anem bé, gens bé. Si només ens fixem en els resultats ens estem privant de poder explicar els pensaments que hem tingut, els motius de les decisions, les idees que ens han passat pel cap i que no necessàriament eren inapropiades –encara que finalment calgui afegir alguna informació que no es tenia. Mai hi hauria hagut canvis a la societat si s'hagués pensat tan sols en els resultats. Cal veure que el que és interessant és conèixer el pensament de les criatures, ja que molt sovint tenen bones idees.

Si el que passa és que no s'ha valorat algun aspecte que ha incidit en el resultat, cal que ho descobreixin ells mateixos per canviar i poder modificar el final. I en aquest camí els podem guiar, però sempre si abans els hem permès explicar-se. Aquest sí que és un aprenentatge, i no un error. És el camí que cal fer al llarg de la vida, el camí de l'experiència que comporta reflexió i no error.

Cada persona haurà de decidir si és un error el camí que ha triat perquè no ha arribat a allò que volia aconseguir, experimentar o descobrir. Cal evitar, en canvi, aquesta visió generalitzada, més empresarial que pròpia del sistema educatiu, que provoca estigmes tant a les famílies com a la canalla, que condiciona futures actuacions i que provoca inseguretat. Cal veure els resultats com un procés de descoberta que fa créixer.

Maria Jesús Comellas és doctora en psicologia i pedagoga

Créixer en el món digital

L'Autoritat Catalana de Protecció de Dades impulsa el **debat i la reflexió** al voltant dels conceptes **menors, internet i tecnologies**

ESTHER ESCOLÁN
FOTO: CRISTINA CALDERER

Invertir en polítiques socials i educatives que vetllin pel benestar, interessos i drets de la infància és tota una inversió de futur. Aquesta és una de les màximes que defensen organismes com l'Unicef i la Unesco, però també l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (APDCAT), que considera els menors com l'eix estratègic de la seva activitat i que al mes de novembre va celebrar el congrés *Menors, internet i tecnologies. Créixer i conviure en el món digital.* S'hi va debatre al voltant dels reptes candents en una societat del coneixement com la nostra, on les fonts informatives i l'accés a qualsevol contingut s'han multiplicat exponencialment gràcies a l'eclosió d'internet, les noves tecnologies, els *smartphones* i altres dispositius mòbils. Han variat substancialment les maneres de comunicar-nos i de relacionar-nos i això aboca els infants a un volum de dades i continguts que han de saber interpretar de manera crítica. Pel que fa a la comunitat educativa, han d'interioritzar una sèrie de pautes perquè els infants en facin un ús responsable.

Precisament sobre la necessitat d'abordar de manera transversal els reptes que plantegen les noves tecnologies s'ha anat pronunciant la Unesco durant l'any 2015, primer al Fòrum Mundial d'Educació i després durant el Rethinking Education. Una transversalitat necessària en tant que, més enllà de ser una tecnologia més, internet ha esdevingut una veritable revolució en tots i cadascun dels àmbits (personal, laboral, educatiu, social, d'oci, informatiu, etc.) que conformen la nostra vida i que, en segon terme, ha afavorit l'eclosió de xarxes socials com Twitter o Facebook o d'aplis com WhatsApp.

Es tracta de tot un conjunt d'eines amb un gran potencial educatiu i relacional que requereix que la societat en general –i els menors en particular– tinguin un criteri ben fonamentat i una sèrie de competències digitals que els allunyin dels riscos associats a totes aquestes tecnologies, que van des d'un ús excessiu fins a un mal ús o un abús de la informació privada. Unes competències, tanmateix, que en paraules d'Eduard Vallory, president del centre Unesco de Catalunya, "s'han de basar en la pràctica i en el saber fer".

"Cal educar els menors en la prevenció d'aquests usos indeguts de les noves tecnologies i ensenyar-los a moure's amb seguretat i responsabilitat en aquest nou escenari", afegeix Anna Folch, presidenta d'Unicef Catalunya. Folch també fa especial èmfasi en el fet que es tracta d'una "responsabilitat compartida entre pares, mares, famílies, escoles, sector privat, administració, indústria, mitjans de comunicació, etc.", un punt clau si tenim en compte que, segons l'APDCAT, nou de cada deu joves d'entre 10 i 15 anys naveguen per la xarxa de manera habitual, un ús cada cop més intensiu i precoç que "contrasta amb una baixa percepció dels riscos que té associats de cara a la seva privacitat".

> Nou de cada deu joves d'entre 10 i 15 anys naveguen per la xarxa de manera habitual

Preservar la privacitat

El congrés *Menors, internet i tecnologies. Viure i conviure en un món digital* és la segona part del programa educatiu dissenyat per l'APDCAT, que durant el primer semestre del 2015 va passar per una cinquantena de centres escolars, i al qual es van sumar, a més de docents i famílies, prop de 3.000 alumnes de segon i tercer d'ESO. Tots ells van poder participar en tallers que els convidaven a reflexionar al voltant d'accions que fan cada dia a la xarxa, com ara penjar fotos d'amics o explicar on són i què estan fent, aspectes que comprometen de ple la seva privacitat, un dels aspectes al voltant del qual més es va incidir al llarg del programa.

De fet, un dels aspectes que va constatar l'APDCAT va ser que, tot i l'avançat nivell de coneixement funcional de les xarxes i les tecnologies, els menors no sempre tenen consciència dels riscos que comporta difondre a la xarxa informació personal seva o d'algun company. Aprofundir en la conscienciació és l'assignatura pendent, ja que els joves actuen com si es trobessin en un lloc segur i privat, cosa que no vol dir que –en contra de la creença popular i tal com apunta Maria Àngels Barbarà, directora de l'APDCAT– "als menors no els preocupi la seva privacitat, el que passa és que la perceben d'una manera diferent".

"Ells configuren la seva vida i el seu jo tecnològic al voltant de les TIC i les xarxes socials i, en moure's en l'àmbit digital, la seva intimitat queda exposada contínuament", fet que justifica que, a més d'unes competències digitals, "necessitin valors i principis que els ajudin a moure's i relacionar-se en aquest món digital", prossegueix Barbarà. Aquests valors són, en paraules de la directora de l'ADPCAT, "el respecte als altres, l'autoestima, la seguretat i el creixement personal". Es tracta, doncs, de dotar les famílies i les escoles –l'epicentre del projecte– "de recursos i coneixement perquè acompanyin activament els menors en les seves relacions digitals i garanteixin al màxim que es fa un ús segur i respon-

El codi de colors del Pla i Farreras

Quan i com utilitzar els telèfons mòbils

Codi A
Dibuix d'un mòbil blau amb un gran interrogant a la pantalla: només es pot utilitzar el mòbil amb l'autorització del professorat i sempre per a usos acadèmics. Present als laboratoris i a la zona de tallers.

Codi R
Dibuix d'un mòbil groc: el mòbil es pot utilitzar per connectar-se a internet, enviar missatges o escoltar música.

Codi P
Dibuix d'un mòbil vermell: en prohibeix l'ús durant els exàmens.

Codi S
Dibuix d'un mòbil verd: es pot utilitzar el mòbil per connectar-se a internet o enviar missatges sempre que "no interfereixin en les activitats lectives". És un codi, en tot cas, que només s'aplica durant les sortides.

RECURS. A l'Institut Pla i Farreras han ideat un codi de colors perquè els alumnes sàpiguen quan poden utilitzar els mòbils.

sable de les noves tecnologies, convertint els menors en subjectes informats en aquest nou escenari", conclou Barbarà.

Mòbils a les aules

En aquest debat multidisciplinar en l'ús segur i responsable de les noves tecnologies i dispositius mòbils hi ha instituts, com el Pla i Farreras de Sant Cugat del Vallès, pioner a aprovar, l'any 2013, un codi per regular els usos dels telèfons mòbils dels alumnes a dins del centre. "El centre ja havia començat a utilitzar tauletes a l'ESO i crèiem necessari educar els alumnes en l'ús responsable de la tecnologia com una competència més que han d'assolir com a ciutadans", explica el seu director, Oriol Rodon. "En tot cas, creiem que tenia més sentit potenciar els bons usos de la tecnologia en comptes de prohibir-la", afegeix.

Al marge de la part més visual (el codi i els colors), el primer que van fer des del centre és que els alumnes reflexionessin sobre com creien ells que s'havien de fer servir les TIC en general, un treball que "va servir de base per crear el nou reglament, que els empodera per prendre les seves pròpies decisions i assumir-ne les conseqüències", afirma Rodon. Quines són aquestes conseqüències? Veure requisat el dispositiu durant tres dies, després dels quals és el mateix alumne (i no la família) qui s'haurà de responsabilitzar de recollir-lo.

Redisseny de rols

El rol dels professors del centre, que continuen decidint quan i com s'han d'utilitzar els dispositius, també ha variat. "El fet de poder-se beneficiar d'aquests avantatges és una opció que s'ha integrat de manera natural a la resta de recursos didàctics", destaca Antoni Aparicio, coordinador TAC del Pla i Farreras. Un potencial que, de retruc, ha ampliat les competències educatives i didàctiques del professorat del centre, i és que el fet de poder disposar de nous recursos també fa que explorin com aprofitar-los de la millor manera possible.

Junts l'ajudarem a créixer

HORITZÓ 2020
Transformant l'educació

Un projecte vital d'aprenentatge que posa l'alumne en el centre del procés educatiu, per formar persones que sàpiguen conduir la seva pròpia vida, persones conscients, competents, compassives, compromeses i creatives.

Jornades de portes obertes

Informa-te'n a:
www.fje.edu/personesquecreixen

JESUÏTES educació

Persones que creixen